

Boni,

Meester der Slaven

Boni,

Meester der Slaven

U.J.H. Cairo

Schrijver: U.J.H. Cairo
Coverontwerp: B.Lentjes, A.Makartchian
ISBN: 9789464353822
Eerste druk © 2012 U.J.H. Cairo
Herziene versie © 2021 U.J.H. Cairo

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

INSPIRATIE

Het verhaal rondom de rebellen: Boni, Baron en Solicuer was tot nu toe nog een oraal overgeleverd verhaal, dat vooral historisch beschreven is. Jaren terug, toen ik in Suriname verbleef, onder moeilijke omstandigheden, heb ik het verhaal van Boni voor het eerst van een oudere man gehoord. Door mijn uiterlijke voorkomen zei hij dat ik hem aan Agosu Boni deed denken. Dat was dan ook de reden voor hem om dit verhaal aan mij te vertellen. Ik heb vaak aan het verhaal gedacht, maar nooit een idee gehad om er iets mee te doen, tot in oktober 2010. Ik verbleef toen in Brazilië en daar ervaarde ik in mijn dromen flashbacks naar het verhaal. In mijn dromen is het verhaal tot leven gekomen, alsof ik naar een waar gebeurde spannende film zat te kijken. Voor mij was het alsof ik er bij stond te kijken. Het heeft mij veel gekost om dit verhaal op te tekenen. Aan het einde van het schrijven van de eerste versie werd ik ziek. Ik verloor alles, zelfs mijn geheugen. Ik heb leren omgaan met moeilijke omstandigheden en het Boni verhaal is daarbij een inspiratiebron geweest. Door er nu echt in te geloven, omdat dit verhaal ook voor zoveel andere mensen een inspiratiebron is, heb ik in 2011 de moed gehad om op basis van mijn dromen een vrije vertelling te maken van dit verhaal. Nu in 2021 hebben we een aantal fouten uit de 1e versie gecorrigeerd. Het kan dan ook goed zijn dat er historische fouten en onvolkomenheden in deze vertelling zitten. Ik vraag daarom vergeving aan Masra Gado, alle voorouders en alle winti's voor de fouten die gemaakt zijn, en ik hoop dat u als lezer toch dit verhaal zal voelen en beleven, en dat het u aansterkt in uw eigen leven.

U.J.H.Cairo

VOORWOORD

De visie van mensen kan uiteenvallen in een vrijheidsstrijder of een rebel. Agosu Boni was ondanks dat hij in de slavengemeenschap was geboren, altijd een uitzondering, een vreemde, waardoor jaloezie een belangrijke basis vormde voor anderen om hem in de val te lokken en daarbij zijn spirituele krachten af te pakken. Boni heeft laten zien dat vrijheid het grootste gemeengoed is van de mens. De winticultuur heeft hem krachtig en beroemd gemaakt bij vriend en vijand. Deze winticultuur vormt zowel tijdens de slavernij als heden ten dage, nog steeds de ‘roots’ van de Afro-Surinamers, waar ze erg trots op mogen zijn en is de reden waarom deze cultuur nog steeds in stand gehouden moet worden. Ondanks dat Agosu Boni goede daden heeft verricht, blijft hij een mens met fouten en gebreken. Het doel heiligt de middelen dat hij door mistoestanden en onderdrukking door de slavernij geworden is tot vrijheidsstrijder. Boni heeft gestreden tegen de slavernij en de gevestigde orde die hem tot een rebel bestempelde. Dit boek van U.J.H.Cairo beschrijft het leven van een verzetsstrijder die hard gevochten heeft voor zijn idealen en voor zijn medeslaven en lotgenoten. Het is goed dat dit boek is uitgekomen in verhaalvorm en dat men Boni altijd zal blijven herinneren als verzetsstrijder. Agosu Boni was spiritueel en bezat hierdoor bijzondere krachten(obia) die hij binnen de winticultuur geopenbaard heeft. Hopelijk boeit dit boek een groot aantal spirituele lezers onder u over de rol van deze verzetsstrijder in de Surinaamse geschiedenis.

Henri J.M. Stephen

- I -
HOOFDSTUK

De kolonie Suriname, het jaar 1776

Aan de rand van de woeste jungle ligt een suikerrietplantage, de plantage van slavenhouder de heer Van Poelwijk. In de overgaande ochtend, als de zon bijna boven aan de hemel rijkt en net niet op zijn sterkste punt staat om zijn gouden tropische warmte uit te stralen, zit de heer Van Poelwijk met zijn gezelschap rustig te genieten van de nog niet al te hete zon. Zijn gezelschap bestaat uit de heer Gerhards, de heer Corrisanne en zijn trouwe timmerman August.

August was een overgelopen slaaf. Slaven die zeer intelligent werden bevonden, werden tewerkgesteld bij de meesters in huis. De sterke slaven werden voor bouwwerkzaamheden gebruikt en de overige slaven gingen de plantages op om de overige werkzaamheden te verrichten. Tussen de overige slaven zat deze handige slaaf August, die snel leerde met gereedschap om te gaan. Daarom wordt deze slaaf August de timmerman genoemd.

Het gezelschap van de heer Van Poelwijk bestaat uit slavenhandelaren vanuit andere streken. Genietend van de natuur die hen omringt, zitten de heren rustig buiten in de schaduw te praten. 'Hey, Meneer Corrisanne,' roept de heer Van Poelwijk uit het niets, 'hoe zit het nou met die afhandeling met de Engelsen? Zijn alle overeenkomsten al getekend of laten ze het weer liggen, want we moeten nu wel al die plantages in kaart brengen vind je niet?'

'Ja klopt, ik heb met de hoge heren uit Frankrijk, Engeland en Nederland gesproken. Deze handel duurt al een hele tijd en er is nu pas een officieel akkoord dat Nederland het totaal overgenomen heeft.'

‘Maar waarom dan?’ vraagt de heer Van Poelwijk, ‘Zien ze niet wat wij erin zien? Het is toch een prachtig land voor landbouw, veeteelt en suikerverwerking, ik snap het niet.’

‘Het is ook niet aan ons om hen te snappen, we moeten ervoor zorgen dat het ons wel vruchten afwerpt, want gisteren hoorde ik dat Nederland Nieuw-Amsterdam heeft verruild met Suriname en daarom zitten wij nu hier, heren!’ roept de heer Corrisanne gefrustreerd.

‘Zeg eens, hoeveel slaven zijn er op uw plantage?’ vraagt de timmerman nieuwsgierig aan de heer Gerhards.

‘Ik heb er 30 waarvan 8 vrouwen, ik ben aan het kijken om er een aantal bij te kopen, want in die hitte is het zwaar werken en we komen handen te kort.’

‘Er is over enkele dagen een bijeenkomst over deze kwestie heren’, meldt de heer Van Poelwijk. De heren praten zo erg door elkaar waardoor het op niets uitloopt. ‘Heren wie weet waar die andere slavenschepen zijn gebleven?’ vraagt de heer Van Poelwijk ‘Ik dacht dat ze allemaal naar de kolonie zouden komen.’

‘Dat dacht ik ook,’ reageert heer Gerhards, ‘tenzij ze elders worden verscheept...’

‘Zo, wat gaan we vandaag doen?’ vraagt Corrisanne aan de heer Poelwijk.

‘Tja, dat weet ik niet en wat gaan jullie doen mannen?’ vraagt Van Poelwijk aan de heren die naast hem staan.

‘Wie bedoel je nou, mij of heer Gerhards?’ vraagt de timmerman.

‘Haha, ja jij August, moet ik nou echt per se je naam erbij noemen?’

‘Nou, wordt steeds fraaier met die slaven’, reageert de heer Gerhards. ‘Wat wordt het August?’ ‘Nou ik heb niets

speciaals in gedachte meester’, antwoordt hij snel terug aan de heren.

‘Nee? Wij gaan nog wat van de zon genieten voordat hij te fel gaat branden. En u, meneer Van Poelwijk?’

‘Nou, niet zo correct zeg, ik heb ook geen plannen, anders dan die verrekke slavinnen daar eens terechtwijzen. Ze loopt uit het niets paniek te zaaien hier.’

Terwijl de slavinnen paniekerig rondschreeuwt, begint ze als een wilde in het rond te springen. Over het gehele erf springt ze rond, haar ogen stralen paniek en onrust uit. De heer Van Poelwijk loopt versneld naar haar toe en als ze hem ziet aankomen gilt ze: ‘Businengre doro, Businengre doro!’ Ze meldt dat de bosnegers zijn gekomen. Als de heer Van Poelwijk haar beetpakt, valt ze op haar knieën en slaat haar handen op haar hoofd. Zeer bevreesd kijkt ze de heer Van Poelwijk aan en wijst ze naar het huis dat op een niet al te verre afstand ligt.

‘Wat is er? Vertel op, wat is er aan de hand?’ vraagt de heer Corrisanne paniekerig die vanuit zijn stoel over de balustrade was gesprongen om te hulp te schieten.

‘Er zijn bosnegers binnen. Ze hebben uw vrouw en de andere bezoekers gegijzeld. Ik weet niet wat ze willen.’

‘Wat? Dat meen je niet! Met hoeveel zijn ze, Amenba?’ vraagt de heer Van Poelwijk geschrokken.

‘Ze zijn met 20 denk ik. Businengre e doro!’ schreeuwt ze. Als de heer Corrisanne en de andere heren snel een schuur in rennen, staat Amenba op. Naar de rivier rennend kijkt ze niet meer achterom en ze springt in een korjaal dat aan kant afgemeerd ligt. Door de paniek dat de huisslavinnen veroorzaakt had, begonnen er meerdere slaven in paniek rond te rennen twijfelend of ze de goederen moesten redden, vluchten zoals

de anderen al deden of misschien met de marrons die binnen in het huis waren mee te gaan en voor hun leven kiezen.

Een jonge slaaf, Kwame genaamd, zag vanuit de bosjes waar hij zich in verstopt had, Amenba de korjaal in springen. Hij schiet snel weg, rennend naar de korjaal die Amenba aan het klaarmaken was. ‘Hey, wacht op mij, Amenba’, roept Kwame.

Als ze zich omdraait, ziet ze hem op haar afkomen rennen. Even wacht ze totdat hij bij haar is. Vlak achter Kwame komt er nog iemand aan rennen. Van schrik kijkt ze op en ziet dat de heer Corrisanne eraan gesneld komt. ‘Vlug rennen!’ roept ze naar Kwame en zet zich van de kant af. Met een grote sprong springt Kwame in de korjaal. Als de heer Corrisanne er ook is, duwt hij de korjaal verder het water in.

Als ze de korjaal in beweging krijgen, zien ze dat de marrons naar buiten komen met de gegijzelde bezoekers. In het schuurtje naast de woning, zijn de andere heren naar geweren aan het zoeken. De timmerman vindt er een en begint deze vlug te laden. Als er buiten enkele schoten worden gelost, schiet de heer Van Poelwijk in paniek.

‘Oh, nee mijn vrouw, mijn vrouw. Ze gaan haar vermoorden.’ Achteruitlopend kijkt hij naar de mannen die haastig naar meerdere wapens en munitie zoeken. Om zichzelf tegen deze marrons te kunnen verdedigen, kiest de heer Van Poelwijk voor zijn leven en vlucht naar buiten.

Een marron staat met zijn geweer op het hoofd van de vrouw van de heer Van Poelwijk gericht en schreeuwt. ‘Wie is hier de slavenhouder, wie heeft het hier voor het zeggen?’

De vrouw barst in tranen uit. ‘Mijn man, mijn man, maar die is hier niet, die is in de stad.’ De heer Van Poelwijk hoort

wat zijn vrouw roept en staat even stil en begint te twijfelen of hij haar moet proberen te redden of voor zijn eigen leven moet kiezen. Op het moment dat hij naar haar wilt rennen, komen er drie marrons vanachter het huis gelopen en begint er een gericht op hem te schieten. Vlug rent hij terug de schuur in. De heer Gerhards ziet zijn kans en rent zo hard hij kan naar het riviertje dat iets verderop ligt.

Amenba, de heer Corrisanne en Kwame zijn al ver het riviertje op gevaren en kunnen niet meer terug om de gillende heer Gerhards te redden. Hij schreeuwt naar hen. De achtervolgende marrons verliezen hem niet uit het oog, al schietend rennen zij achter de heer Gerhards aan. Met angst voor zijn leven en zijn hart die bijna van het kloppen uit elkaar barst, ziet de heer Gerhards geen kans meer en duikt de rivier in. De marrons blijven bij de oever staan en richten hun geweren op de zwemmende heer Gerhards. Als ze de schoten achter elkaar afvuren, duikt de heer Gerhards onder. De kogels worden door de wateroppervlakte afgeketst en naar de bodem meegenomen. Een andere marron besluit op de heer Corrisanne te richten die bij Amenba en Kwame in de korjaal zit, de afstand blijkt te groot te zijn waardoor de kogels net voor de korjaal het water raken. In het schuurtje waar de timmerman en Van Poelwijk naar wapens aan het zoeken waren, komt de timmerman met een buks naar buiten geslopen. Als hij zijn kans ziet, vlucht hij naar de oever, niet wetende dat daar de drie marrons staan die de heer Gerhards achterna hebben gezeten. Vrezend voor zijn leven of een genadeloze dood rent hij, verblind door angst, naar de oever. De marrons stonden met hun rug naar de timmerman toe, waardoor ze hem niet aan zagen komen.

De heer Van Poelwijk loopt naar de timmerman te zoeken. 'Hey August, waar ben je?' fluistert hij zacht, maar er komt

geen enkele reactie. Stilletjes loopt hij achter de schuur, langs naar de achterkant van het huis. Goed om zich heen kijkend geeft hij zijn ogen de kost. Het hoge gewas dat achter het huis ligt, biedt hem een goeie schuilplaats en hij duikt snel weg tussen het gewas.

De boze marrons die gefaald hadden Gerhards en Corrisanne te doden, draaien zich om en zien de timmerman. Ze springen bovenop hem en beginnen hem te slaan met de kolf van hun geweer. Met gefrustreerde blikken keren ze terug naar het huis waar de andere gegijzelden zitten. Daar aangekomen, nemen ze de geweren ter hand en schieten een bezoeker dood. ‘Zo, nu gaat er iemand ons vertellen wie hier de baas is. Zo niet, dan gaat er weer iemand dood.’

De heer Van Poelwijk die al enige tijd in het gewas achter het huis verscholen zit, kan het niet meer aanhoren en rent het gewas uit roepend ‘Stop, stop, ik ben hier de baas, dood alstublieft niemand meer. Neem mij, ik ben hier de baas.’ roept hij tot de marrons die op een hoge frustratie frequentie zitten.

De marrons reageren verrast dat er toch nog iemand is, een marron loopt op Van Poelwijk af en grijpt hem zijn geweer af. Op de grond vallend, kruipt hij tegen zijn vrouw aan en houdt haar stevig vast. De leider van de marrons stuurt twee mannen om het huis te gaan verkennen. De mannen doorzoeken het huis grondig. Als ze eenmaal boven op de zolder van het huis zijn gekomen, zien ze vele dozen met munitie en buskruit liggen. Een van de mannen roept vanuit het raampje ‘Puja, Boni, er ligt hier veel munitie. Stuur wat mannen om te komen helpen.’ De leider kijkt wat van zijn mannen aan en stuurt hen gebarend naar boven.

De heer Van Poelwijk kijkt de leider aan en draait zijn hoofd naar zijn vrouw. ‘Gaat het een beetje? Ik weet dat je hier niet tegen opgewassen bent, maar ik zal proberen met hem te

praten.’ Zijn vrouw kijkt hem angstig aan. ‘Nee, ik denk niet dat deze man voor praten in de stemming is. Hij heeft een van onze bezoekers in koelen bloede neergeschoten.’

‘Stil maar, het komt goed. Laat me even het juiste moment kiezen.’

De mannen komen met al de munitie en buskruit naar buiten. ‘Kijk Puja, dit lag allemaal boven, we hebben hier wel maanden genoeg aan.’ Puja kijkt zijn medestrijder verbaasd aan. ‘Wat zeg je, wat denk je? Als wij dit niet gevonden hadden dat ze ons er niet mee zouden beschieten. Je bent toch niet gek om hier blij mee te zijn?’

De heer Van Poelwijk kijkt Puja aan en ziet zijn kans voor een gesprek. ‘Pardon, mag ik er even tussen komen? Jullie hebben nu wat je wilt. Laat alstublieft mijn vrouw gaan. Ze staat hier volledig buiten.’

Puja kijkt verschrikt met zijn donkere ogen en rood tandvlees dat met spierwitte tanden omringd is de heer Van Poelwijk aan. ‘Wat pardon, kom je met je praatjes nu bemoeien, omdat je je vrouw vasthebt, kijk mij eens aan.’ De heer Van Poelwijk kijkt verschrikt naar de grond. De zware scherpe stem van leider Puja verheft zich met frustratie, ‘Kijk me aan zeg ik.’ Met zijn vlakke hand slaat hij in het gezicht van de heer Van Poelwijk en zakt door zijn knieën. ‘Kijk mij aan.’ Met zijn hand grijpt hij de heer Van Poelwijk in het gezicht en draait deze naar zich toe. ‘Weet je wat ik met jou ga doen witte duivel van ver? Jij zult boeten voor de vele slaven die jouw kameraden hier hebben afgeslacht en laten zwoegen voor hun eigen eten. Jij zult boeten voor het verzwijgen van al deze spullen.’

De marrons schrikken van Puja’s frustratie en zien hem de vrouw van heer Poelwijk neerschieten. De heer Van Poelwijk ziet zijn vrouw neervallen en wilt naar haar toegaan. De voeten van Puja houden hem tegen. ‘Nee, nee,

dit is niet eerlijk. Waarom moest je dat doen? Neem mij in plaats van haar.'

Puja geeft opdracht om de heer Van Poelwijk weg te slepen en laat hem bij een boom neer zetten. 'Luister goed, jij gaat boeten en op mijn manier. Mijn volk gaat voor alles en jij zult dit doorgeven aan die hoge heren die verscholen in de stad zitten.'

De Marrons verplaatsen de munitie diep in het bos en tussen het hoge gewas dat achter het huis groeit. Puja kijkt of alles goed verloopt en keert dan weer terug naar de heer Van Poelwijk. 'De pijn dat mijn volk al deze jaren heeft moeten lijden, ga jij ook aan den lijve ondervinden,' zegt Puja met een kwade blik. Uit het niets schiet hij op het been van de heer Van Poelwijk. Het geschreeuw galmt door de bomen. De marrons die de knal en het geschreeuw horen, kijken vanuit het gewas geschrokken op. Als er verder geen geluiden meer waarneembaar zijn gaan ze verder met het verbergen van de spullen. Puja kijkt de pijn verdrukkende Van Poelwijk aan. 'Zo heb je me nu begrepen, slavenhouder, zo noemen jullie jezelf toch?'

'Ah, ja zo noemen wij onszelf om ons te onderscheiden van de andere leiders,' antwoordt de heer Van Poelwijk tandknarsend.

'Oh, dus er zijn ook leiders bij en wat doen die dan?'

'Ze kijken toe op de slaven en slavinnen of ze goed hun werk doen.'

'Dan zal ik jou laten zien wat een echte leider doet.' Puja drukt zijn geweer op de ribbenkast van de heer Van Poelwijk, iets wat hem zijn adem ontnemt. Vervolgens slaat hij tegen het hoofd van de heer Van Poelwijk met de kolf van zijn geweer. Puja stuurt een van de marrons om binnen naar alcohol te zoeken om aan de heer van Poelwijk te geven. Als de marron met een fles naar buiten komt, geeft hij die aan de

heer Van Poelwijk. ‘Zo, hier heb je wat om de pijn te verzachten, hier heb je een stok zodat je een beetje kunt lopen en ga direct naar de stad toe en vertel jouw medelandgenoten, dat Puja Boni hen de oorlog heeft verklaard.’ Vlug helpen wat marrons de heer Van Poelwijk om op te staan en laten hem naar de stad vertrekken. Als de heer Van Poelwijk uit het zicht vertrokken is, rennen de marrons vlug het bos in, op weg naar hun eigen kamp.

Amenba, heer Corrisanne, heer Gerhards en Kwame komen aan de rand van het bos aan. Ze halen de korjaal aan de kant en lopen het bos in. Amenba kijkt voorzichtig om zich heen. ‘Mannen luister goed, dit is het meest gevreesde deel van de jungle, want hier leven vele panters en grote slangen. Probeer zo min mogelijk geluid te maken, dan worden we ook minder snel opgemerkt.’

‘Ja, wat jij wilt, dame. Zorg maar dat we hier levend uit komen. Misschien kunnen we je dan een goed leven bezorgen,’ zegt de heer Gerhards angstig. Amenba kijkt verschrikt Kwame aan. Zijn hand vastpakkend, lopen ze vooruit op zoek naar een dichtbijgelegen kamp.

Na een lange tijd lopen, begint het donker te worden Amenba maakt samen met heer Gerhards beschutting en camouflage klaar om zo min mogelijk in de nacht op te vallen. Als de slaappleaatsen verdeeld zijn, gaat Kwame bij Amenba liggen. Ze wikkelen zichzelf in met bladeren die aan de buitenkant glad zijn en aan de binnenkant ruw en geribbeld. Kwame vraagt zachtjes: ‘Amenba waarom liggen we hierin?’

‘Dat is voor de wilde dieren, om ons te pakken moeten ze ons eruit zien te rollen.’

De heer Gerhards en de heer Corrisanne liggen onder een paar afgedekte planten. Rustig snuift de panter de lichaamsgeuren op. Langs de bomen en planten sluipend, gaat hij op zijn reukorganen af, die hem de weg wijzen. Als

het wilde dier dichtbij de slapende Amenba, heer Gerhards, heer Corrisanne en Kwame aankomt, gaat het rustig op een afstand liggen.

Met zijn nacht kijkende ogen wacht het op beweging. Zijn instincten vertellen hem dat daar een prooi ligt, maar hij weet niet of het een bewegende prooi is en om niet in een val te lopen, neemt het dier rustig de tijd om zijn aanval voor te bereiden.

In de verte heeft een grote slang de panter opgemerkt en gaat nieuwsgierig via de bomen de richting van de sluwe panter op.

De marrons van leider Puja arriveren na enkele uren op hun kamp. Ze komen samen om hun overwinning te zegenen.

Leider Puja neemt het woord. ‘Mannen we hebben vandaag een goeie slag geslagen vergeleken bij de vorige keer, waar we minder munitie en andere bruikbare dingen buit hadden kunnen maken. We moeten blijven zoeken naar weggelopen slaven en verborgen slavenkampen. We moeten zorgen dat onze mensen bevrijd worden van deze plaag.’ Het gejuich neemt enkele uren in beslag. Nadat de rust terug is gekeerd, gaan de mensen in het kamp slapen en de marronstrijders gaan hun hutten in.

De panter die sluw op beweging ligt te wachten, ziet dat heer Corrisanne in zijn slaap begint te rollen. In zijn slaap mompelde hij onduidelijke woorden.

Met laaggelegen lichaam sluipt de panter naar de slaap pratende heer Corrisanne toe. Vlak boven zijn hoofd snuift hij de geur op die hem erheen heeft gelokt. Als heer Corrisanne een harde snurk uitblaast, schrikt de panter en bijt hij hem in de nek. Hij sleept hem vlug het donkere bos in. Als de heer Corrisanne door de beet een zachte kreet uit kan

stoten, kijkt Amenba even op. Gapend van slaap, sluit ze haar ogen en slaapt rustig verder. Hoog in de bomen hangt de grote slang te kijken wat er zich onder hem heeft afgespeeld en ziet niet al te ver onder hem het lichaam van heer Gerhards. Langzaam glijdt hij naar beneden om het eens van dichtbij te gaan bekijken.

Langs de boomstam glijdend, sluipt hij naar de slapende heer Gerhards toe. Als een gladde jager kruipt het over de heer Gerhards heen en wikkelt snel zijn grote krachtige lichaam om hem heen.

De heer Gerhards wordt wakker van de sterke drukkracht wat plotseling op zijn lichaam wordt uitgeoefend. Wakker schrikkend probeert hij naar lucht te happen om Amenba wakker te schreeuwen, maar de slang snoert net op tijd zijn mond door al de lucht dat in zijn longen zit, eruit te drukken en al zijn ribben te breken.

De slang rolt met het dode lichaam tussen het gewas en gaat daar zich voorbereiden om aan zijn gevangen prooi te beginnen.

Als de ochtend aangebroken is, ontwaken Amenba en Kwame uit een diepe nachtrust. Al rondkijkend, valt hen iets vreemds op.

Verbaasd kijken ze elkaar aan, staan op en gaan op zoek naar de heer Corrisanne en de heer Gerhards. Tussen het gewas zoekend, roepen ze hun namen, maar er gebeurt niks.

Kwame zoekt kruipend tussen de grote bladeren van het bos en ziet plotseling het lichaam van een van de mannen liggen, met het grote lijf van de slang erom heen gewikkeld.

Gillend rent Kwame naar Amenba en vertelt haar wat hij gezien heeft.

‘Kom, we moeten hier meteen weg. Ik weet niet waar die andere meneer kan zijn, heb een vermoeden dat de wilde dieren die in de nacht ons in de gaten hielden, hun slag

geslagen hebben en wij hebben het geluk nog te mogen leven.’

Door het bos lopend en de rivieren overstekend, komen Amenba en Kwame bij het verborgen dorp aan van de marrons. Als ze de vallen met geluk gepasseerd zijn, lopen ze het kamp op. De marrons die al wakker zijn, zien ze in de verte aankomen en roepen meteen hun leider Puja. Als hij na het geroep zijn hut uit komt, zijn Amenba en Kwame al vlak bij de marrons die hem hadden geroepen.

Zijn oog valt meteen op Amenba met een stoere blik loopt hij op hen af, ‘Welkom in ons kamp zuster, ben blij dat jullie de obstakels hebben kunnen vermijden.’ Naar de twee kijkend geeft hij opdracht om hen te laten wassen en een ritueel bad wordt klaargemaakt. De maanden die volgen, brengen Amenba en Puja samen door. De liefde die tussen hen bloeit, wordt vervuld met een baby.

Na een goede bevalling krijgt Amenba van de goed gezinde goden een gezonde dochter. Omdat ze op een zaterdag geboren is, geven ze haar de namen Ablia Amba.

Zwaargewond loopt de heer Van Poelwijk dagen door, richting de stad. Na een hele lange en vermoeiende reis, wordt hij onderweg opgemerkt door soldaten die op weg naar de stad zijn. ‘Kijk daar valt er iemand op de grond.’ De soldaten snellen naar de vallende man toe, tillen hem op en leggen hem op een zelfgemaakte kar en trekken hem mee naar de stad.

In de stad aangekomen, brengen ze de gewonde man naar het hof van de hoge heren. Een van de hoge heren herkent de zwaargewonde man die op de kar ligt.

‘Oh, mijn God, is dat niet de heer Van Poelwijk, van de Poelwijk plantage? Mannen kom snel, geef hem wat water en breng hem meteen naar boven. Ik zal naar een dokter gaan

zoeken. De soldaten tillen het lichaam van de heer Van Poelwijk voorzichtig op en brengen het naar boven. De dokter arriveert samen met de heer die het lichaam herkend heeft.

De dokter probeert de heer Van Poelwijk te wekken. Als de heer Van Poelwijk het bewustzijn terugkrijgt, kijkt hij om zich heen. Met water gietend, spreekt de dokter de heer Van Poelwijk aan, 'Hallo, hoe voelt u zich? Doe maar rustig aan. U bent zwaargewond gevonden.'

Er klinkt een stem als de dokter zware hakken hoort aankomen. 'Dokter, is hij al wakker?'

'Ja, hij is lichtjes bij bewustzijn.'

'Oké, dank je, dokter. De meneer grijpt de hand vast van de heer Van Poelwijk. 'Goedendag, ik ben Majoor Bruce. Ik ben van het Nederlandse soldaten bataljon. Weet u wie u dit heeft aangedaan?'

Met zware kreunen grijpt de heer Van Poelwijk, Majoor Bruce vast. 'Ze hebben mijn vrouw vermoord, omdat wij de slaven niet goed behandelen en niet vrijlaten. Ik moest jullie de boodschap doorgeven dat de marrons van de Boni-stam, ons de oorlog heeft verklaard.' Totaal vermoeid valt de heer Van Poelwijk op zijn rug. 'Dokter kom vlug.' De dokter snelt meteen toe en houdt zijn stethoscoop op het hart van de heer Van Poelwijk. Hij voelt de bloeddruk van de heer Van Poelwijk dalen. Als hij de schotwond op zijn been inspecteert, stelt hij vast dat de heer Van Poelwijk te veel bloed heeft verloren. 'Dit waren zijn laatste krachten majoor. Hij is nu heen gegaan.'

Een ongekende woede barst er in Majoor Bruce los en hij zweert dat hij met zijn beste mannen de jungle in zal gaan op zoek naar de marrons, die de dood van de heer Van Poelwijk op hun geweten hebben.

6 jaar later

Na lange maanden zoeken vinden de soldaten op tips van een paar overgelopen slaven, het verborgen kamp van de marrons. De aangewezen vallen omzeilen ze maar net. In alle stilte stuurt majoor Bruce zijn mannen aan.

De rust die in het kamp heerst, komt hem behoorlijk goed van pas en hij zint op vergelding. Zijn jarenlange geduld wordt nu eindelijk eens beloond.

Als zijn mannen klaar zijn voor de aanval, lost hij een schot af om de marrons te wekken, na het geloste schot concentreren de in de bossen verscholen soldaten op de vergeldingsactie.

De geschrokken marrons rennen hun hutten uit om te vluchten. Op commando schreeuwt majoor Bruce. ‘Vuur, vuur en schiet ze allemaal neer die moordenaars, ik wil wraak.’

Puja en Amenba nemen Ablia bij de hand en rennen achter de andere vluchtende marrons aan. In het heetst van de strijd, verliezen Amenba en Puja, Ablia uit het oog. Gillend rent Ablia over de dorpsgrond. Bij een boom waar enkele marrons verscholen zaten, pakken ze Ablia snel op, sluiten haar de mond en vluchten met haar de bossen in op zoek naar een nieuw leven.

Majoor Bruce loopt na het hele vuurgevecht over de dorpsgrond en zoekt op zijn gevoel af naar de leider. In de verte kruipt Puja naar zijn vrouw Amenba. Bruce ziet dat en rent naar hem toe. ‘Hey, waar gaan we heen? Dus jij bent die schoft die Poelwijk heeft vermoord.’

Puja kijkt hem verbaasd aan ‘Ik heb hem niet vermoord. Ik heb hem laten boeten voor jullie zonden, want wij hebben nooit de slavernij gewild.’

‘Dat maakt niet uit. Hij was een van ons en nu zal jij boeten.’

‘Haha, ik zal niet lijden, mijn ziel is bij God en die oordeelt. Hij weet dat ik geen moordenaar ben, maar een strijder die opkomt voor zijn volk.’

Majoor Bruce haalt zonder aarzelen de trekker over en schiet Puja door het hoofd.

- II -
HOOFDSTUK

Na de inval van de soldaten op het kamp van leider Puja groeit de dochter van Amenba en Puja op bij de overige marrons die toentertijd konden ontsnappen. Ze namen Ablia al snel op tussen de andere dorpingen en bouwden een nieuwe leefgemeenschap op. Ablia leerde snel te overleven en ze deed alle werkzaamheden zoals alle vrouwelijke dorpingen.

Ablia vindt haar weg door het grote bos van Suriname en leert hier alle kruiden kennen. Akisibuku, de enige zoon van de dorpsvrouw Ma-Evelia, groeit samen met Ablia op. Als een grote broer beschermt hij haar en krijgen ze een bijzondere band.

Op een zonnige dag roept Ma-Evelia, de oudste vrouw van het dorp met alle magische kennis, Ablia Amba bij zich. ‘Ablia, kom eens kind, ik wil je iets vertellen en laten zien.’ Ablia rent naar haar toe en vraagt hijgend wat ze haar wilt vertellen.

‘Luister, kind, wat ik je wil laten zien is het volgende. Onze cultuur kent vele goede en slechte dingen, door deze kruiden te gebruiken houd je je zelf sterk en rein. Wij vrouwen dragen bij aan de voortplanting van ons ras. Het vrouwelijk lichaam is de basis van de mens en dat moeten wij goed onderhouden. Nu jouw ouders hier niet meer zijn, om het jou te leren, is het mijn taak het een en ander aan jou over te dragen.’

‘Oh, voor als ik ouder ben bedoeld u?’ vraagt Ablia nieuwsgierig.

‘Ja, kind ik ben al oud en ik wil het beste voor jou. De tijd gaat snel en ik voel dat we er het beste nu mee kunnen

beginnen. Zou je binnen in mijn hut, links onder het bed het mandje kunnen pakken?’

Als Ablia terugkomt, begint Ma-Evelia met haar verhaal.

Ma-Evelia gaat door met haar verhaal over de tradities en de cultuur van Suriname, terwijl Ablia heel nieuwsgierig luistert wat Ma-Evelia haar allemaal verteld.

‘Een tapu is een amulet dat bescherming biedt tegen boze magische krachten. Deze wordt ten tijde van problemen of uit voorzorg door een Obiaman gemaakt als extra “wapen” tegen kwade geesten en invloeden. Tapu’s kunnen we onderverdelen in:

- *Skin* of lichaamstapu;
- *Ini oso* of binnenshuistapu;
- *Dyari* of erftapu.

Er bestaan verschillende tapu’s voor de bescherming van een individu. Iedere Obiaman heeft zijn eigen specifieke manier om een tapu te maken. Zo zijn er tapu’s die:

- Op het lichaam worden gesmeerd;
- Worden ingenomen;
- Aan een halsketting, ring of buikband moeten worden gedragen;
- In een flesje in de tas worden meegenomen;
- In het lichaam wordt ingesneden.

Allemaal hebben zij dezelfde functie, het beschermen van de persoon tegen negatieve en magische invloeden. Luister Ablia het volgende is voor je huis: *Ini oso tapu*. De meeste *ini oso* tapu’s zijn draibaka- of pori-obia’s. De draibaka obia is in staat om een boze macht, die in het huis waar deze obia is geplaatst wilt binnendringen, terug te sturen naar de opdrachtgever. Als de *wisiman*, de opdrachtgever, zich hiervan bewust is en geen extra maatregelen heeft getroffen, kan hij behoorlijk ziek worden en zelfs sterven: “Wie een

kuil graaft voor een ander valt er zelf in.’’ De pori-obia is een obia die zodanig geprepareerd is dat die extra bescherming biedt als je je eraan houdt. Van welke boze macht dan ook, kan ontcijferen en ter plekke bederven. In de praktijk komt het erop neer dat wanneer iemand met kwade bedoelingen met iets in huis is gekomen, dit meteen zijn kracht verliest. De "gast" kan zich daarna zo beroerd voelen, dat hij niet langer in huis wenst te blijven. Andere *ini oso* tapu's zijn de *prasarasibi*, dat is een bezem, en het *asisusu*, een hoefijzer.

Een *prasarasibi* moet eerst een rituele behandeling ondergaan voordat deze als *ini oso* tapu kan worden gebruikt. Hetzelfde geldt voor het *asisusu* als tapu. Het juiste *asisusu* voor een tapu is dat wat het paard onder de achterste hoeven heeft gedragen. Dit zijn namelijk de benen waarmee het paard trapt als het zich verdedigt.

Ablia, wat ik je hier leer, moet je ook aan jouw kinderen overdragen, want zo houd je onze cultuur staande, begrijp je mijn kind?’

‘Ja, ik begrijp het. Ik beloof dat ik het zo zal doen,’ zegt Ablia heel beleefd tegen Ma-Evelia.

‘Luister mijn kind, we zijn nog lang niet klaar. We gaan nu verder met de: *Dyari* of erf tapu.

Ook een erf kan men tegen kwade invloeden beschermen. Men plaatst hiervoor een tapu of *waktiman*, een bewaker, op het erf. Voordat de tapu wordt geplaatst, moet de medicijnenman eerst onderzoeken welke Winti's op het erf wonen, omdat niet alle Winti's bepaalde kruiden waarmee de tapu's gemaakt worden, verdragen. Zij kunnen aangeven of zij een tapu accepteren en welke.

Aandachtspunten bij het plaatsen van een tapu:

- De meeste tapu's zijn gevaarlijk voor pasgeboren baby's. Baby's moeten tenminste zes weken oud zijn